

SEURATUEN TOIMINNALLISTEN TUKIEN HANKKEET 2009–2010

Matti Hakamäki

Anna Kankaanpää

Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 242

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES

ISBN 978-951-790-292-2

ISSN 0357-2498

Sisällysluettelo

1. Toiminnalliset tuet.....	3
2. Aikuisten terveyttä edistävä liikunta.....	5
3. 6–12 -vuotiaiden harrastusryhmien lisääminen.....	6
4. Nuorten harrastustoiminnan kehittäminen (13–19v.).....	8
5. Nuorten järjestämä tapahtuma (13–19v.).....	10
6. Seuran kehittäminen Sinettiseuraksi.....	11
7. Ohjaajien ja valmentajien osaamisen kehittäminen Sinettiseuroissa.....	12
Liite: Toiminnallisten tukien haku ja myönnetyt tuet lajiliitoittain.....	13

1. Toiminnalliset tuet

Liikunta- ja urheiluseuroilla on mahdollisuus hakea avustusta seuroissa tapahtuvalle työlle. Tukimuotoja on kaksi. Seurat voivat hakea rahaa päätoimisen työntekijän palkkaamiseen sekä seurojen kehittämiseen toiminnallisilla tuilla. Toiminnalliset tuet jaetaan kahteen tyyppiin: lasten ja nuorten urheilun tukeen sekä aikuisten terveyttä edistävän liikunnan tukeen. Lasten ja nuorten tuet on hakuvaiheessa edelleen jaettu viiteen hakuvaihtoehtoon: 6–12-vuotiaiden harrastusryhmien lisääminen, nuorten harrastustoiminnan kehittäminen, nuorten järjestämä tapahtuma, seuran kehittäminen Sinettiseuraksi sekä ohjaajien ja valmentajien osaamisen kehittäminen Sinettiseuroissa. Tukirahat ovat kokonaisuudessaan opetusministeriön liikuntayksikön jakamaa Veikkauksen tuottoa.

Toiminnalliset tuet kuuluivat aiemmin Lasten ja nuorten liikuntaohjelmaan. Vuodesta 2009 organisointitapa on muuttunut. Nykyinen järjestelmä perustuu Kansalliseen liikuntaohjelmaan sekä opetus- ja kulttuuriministeriön, Nuori Suomi ry:n, Kuntoliikuntaliiton ja SLU:n väliseen sopimukseen. Vuonna 2009 toiminnallisia tukia jaettiin 755 000 euroa 463 hankkeeseen. Tuesta 605 000 euroa oli kohdistettu lasten ja nuorten liikunnan ja urheilun kehittämiseen ja 150 000 euroa aikuisten tukeen.

Taulukko 1. Tuet hanketyypeittäin.

Eri tukimuodot	kpl	euroa
Aikuisten terveyttä edistävä liikunta	90	150000
6-12 -vuotiaiden harrastusryhmien lisääminen	172	270000
Nuorten harrastustoiminnan kehittäminen (13-19 v.)	88	142000
Nuorten järjestämä tapahtuma (13-19v.)	12	14000
Seuran kehittäminen Sinettiseuraksi	53	89000
Ohjaajien ja valmentajien osaamisen kehittäminen Sinettiseuroissa	48	90000
Yhteensä	463	755000

Tuen käyttöaika oli 1.8.2009–31.7.2010. Tukea saaneiden seurojen tuli antaa selvitys käytöstä 31.9.2010 mennessä. Selvitys tapahtui sähköisesti yhteiseen järjestelmään. Tämä raportti perustuu 31.1.2011 mennessä annettuihin 435 selvitykseen.

Seurojen tukemisessa on siirrytty yhä selvemmin paikallisen toiminnan ylläpitämisestä kehittämisen tukemiseen. Parhaimmillaan hankkeet ovat innovatiivisia. Uudet avaukset ovat joko paikallisia tai niiden tukena on lajiliiton ohjelma. Kehittämislottuvuuden korostumisesta seuraa, että eri tukimuodoissa rahamäärän vaikutus ei suoraan näy harrastajamäärän muutoksena vaan uusien toimintatapojen kehityksenä, joka voi olla edellytyksenä määrälliselle muutokselle.

Toiminnallisten tukien haku, myöntäminen ja raportointi ovat omiaan valmistamaan seuroja ja muita toimijoita hanke- ja kehittämisajatteluun sekä prosessien suunnitteluun ja kirjaamiseen. Hakua varten seuroja on ohjeistettu tekemään kirjallisia suunnitelmia, nimeämään vastuuhenkilöitä, käymään pelisääntökeskusteluja ja mieltämään vapaaehtoistoiminta laatujärjestelmänä sekä raportoimaan tulokset yhdenmukaisesti. Toiminnallisten tukien hakemisesta ja myöntämisestä syntyneet kokemukset ovat olleet välttämätön edellytys myös sille, että päätoimisten tuki on saatu aikaiseksi.

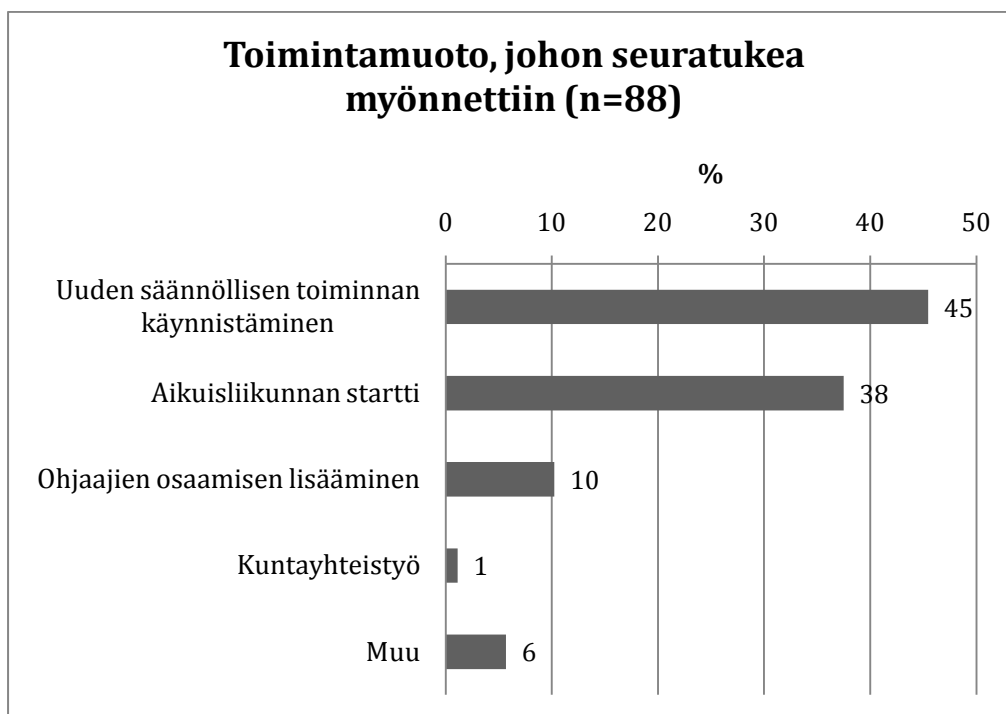
2. Aikuisten terveyttä edistävä liikunta

Aikuisten terveyttä edistävän liikunnan kehittämistä tuettiin ensimmäistä kertaa vain urheiluseuroille suunnatun järjestelmän puitteissa. Rahoituspäätöksen sai 90 seuraa. Näistä selvitykset saatiin 88 seurasta. Tuki ohjautui sellaisille seuroille, joilla aikuisliikuntaa ei aiemmin ollut joko ollenkaan tai jotka pyrkivät lisäämään sen määrää. Seurat ilmoittivat saavuttaneensa tuen avulla yli 3400 uutta harrastajaa, joista hieman yli puolet oli naisia.

Aikuisten terveyttä edistävän liikunnan tukeminen on liikuntapoliittinen viesti, jonka tarkoitus on laajentaa seurojen toimintakulttuuria lasten liikunnan ja aikuisten kilpaurheilua laajemmalle. Lasten liikunnan kehittämisen rahoittaminen on katsottu asiaksi, jota ei tarvitse enää erityisesti perustella. Aikuisten liikuntaharrastamisesta huippu-urheilun tuki on myös yleisesti legitimiinä pidettyä. Muiden aikuisten harrastamisen tuki on nyt perusteltu terveyden edistämisen kautta.

Tukea ei myönnetty lainkaan jo olemassa olevaan perustoimintaan, kilpailujen kustannuksiin eikä valmentajien ammatilliseen koulutukseen. Ohjaajia on koulutettu ryhmiin lähinnä Aikuisliikunnan startti -koulutuksilla. Tuettujen toimintamuotojen jakauman perusteella aikuisten terveyttä edistävä liikunta on seuroissa alkuvaiheessa.

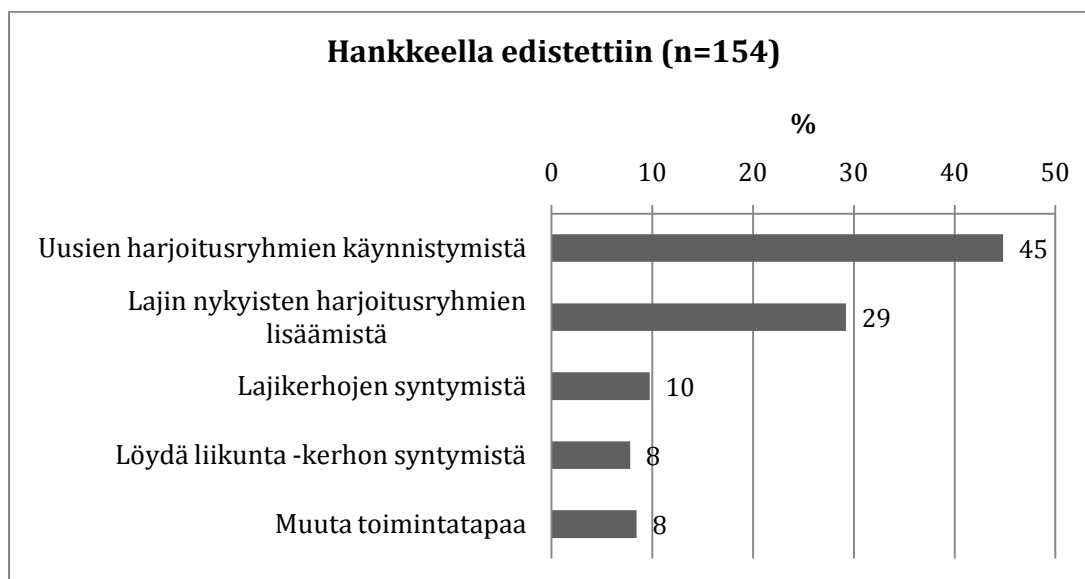
Kuvio 1. Aikuisten terveyttä edistävän liikunnan tuetut toimintamuodot.

3. 6–12 -vuotiaiden harrastusryhmien lisääminen

6–12-vuotiaisiin suunnatulla tuella oli tarkoitus lisätä harrastajamääriä erityisesti uusia ryhmiä perustamalla. Seuralla tuli hakuvaiheessa olla tehtynä päätös ryhmien lisäämisestä tai uusien käynnistämisestä. Hakukriteereissä korostettiin, että tukea ei voi käyttää jo olemassa olevien ryhmien valmennuksen tehostamiseen vaan ryhmien tulee olla aidosti uusia. Tuen saamisen ehtona oli, että harjoitusryhmissä laaditaan pelisäännöt sekä lasten että vanhempien kanssa ja liikuntakerhoissa lasten kanssa. Pelisääntökäytännöt on nähty seuratoiminnan laatuina. Hakuvaiheessa ohjeistettiin erityisesti Löydä liikunta -kerhojen ja lajikerhojen perustamista. Näiden osuus on kuitenkin jäänyt pieneksi.

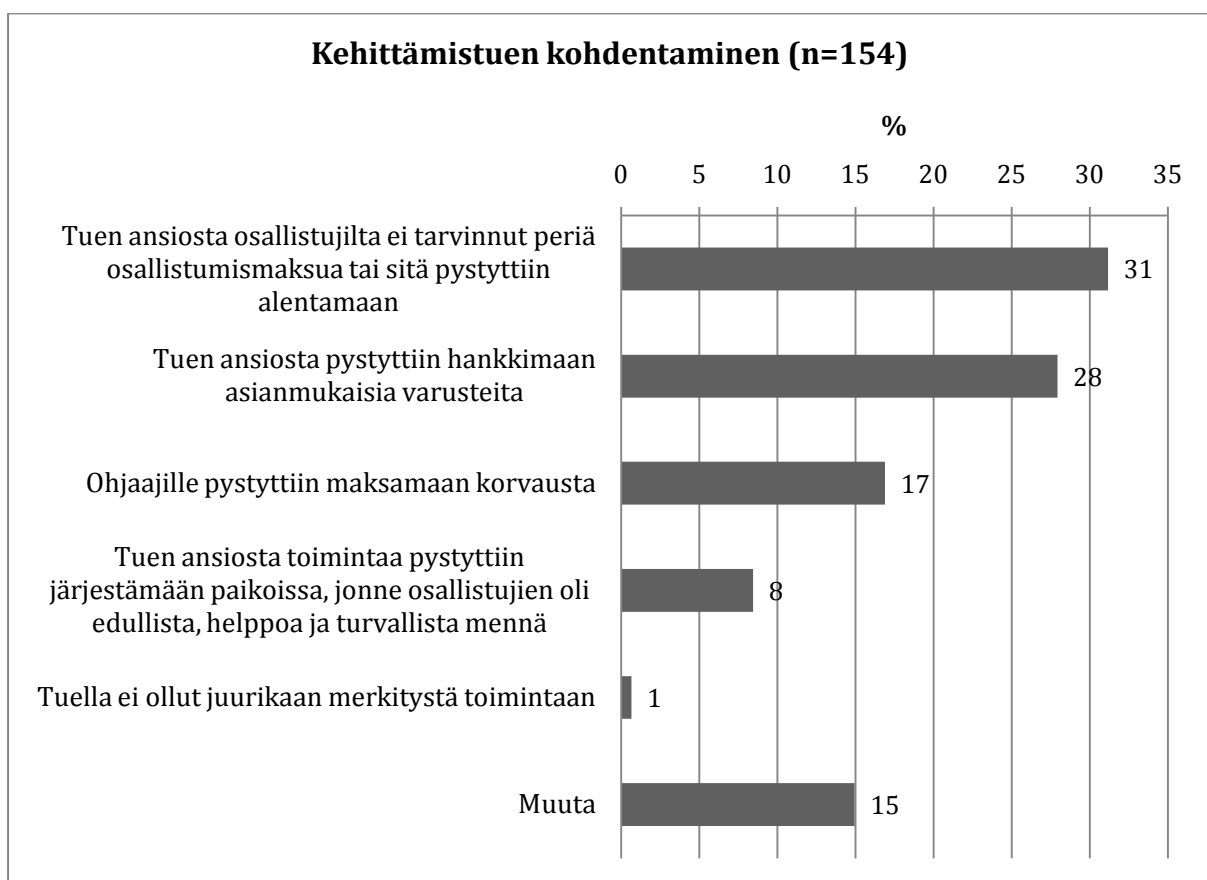
Kuvio 2. 6–12 -vuotiaiden lasten harrastusryhmien lisäämiseen tähtäävien hankkeiden vaikutus.

Kolmasosa seuroista ilmoitti perustaneensa tuen avulla yhden uuden ryhmän. Puolet seuroista oli perustanut 2–4 ryhmää. Tukea on voinut siten saada hyvinkin pieneen määrälliseen muutokseen. Useampien uusien ryhmien aloittaminen on mahdollista nopeasti kasvavissa lajeissa tai silloin, kun seura tai laji pyrkii laajentamaan toimintansa kattamaan molemmat sukupuolet. 6–12-vuotiaiden tuella on mahdollista vaikuttaa harrastajamääriin. Tukea myönnettäessä on syytä päättää, kohdennetaanko avustuksia tasapuolisesti eri lajeihin vai nähdäänkö mahdolliseksi suunnata tukea sen mukaan, missä edellytykset kasvulle ovat parhaat. Olisi myös syytä harkita, voisiko tukea painottaa lajeittain eri vuosina. Hankeraporttien perusteella esimerkiksi naisten jalkapallon EM-kisojen järjestäminen Suomessa on ollut tapahtuma, jota tukemaan ja jota hyödyntämään on käynnistetty erityisiä ohjelmia.

Tässä tukimuodossa rahaa käytettiin varustehankintoihin ja ohjaajapalkkioihin. Ilman tukea toiminta olisi rahoitettu korkeammilla osallistumismaksuilla. Tuella on ollut myös tarkoitus siirtää lasten ohjattua liikuntaa lähiliikuntapaikoille ja eri kaupunginosiin, mikä on toteutunut muutamassa hankkeessa. Paikallisesti yhteistyötä on onnistuttu tekemään jonkun verran eri lajien seurojen tai lajijaostojen välillä. Lisäksi lajiesittelyjä on toteutettu kouluissa.

Kuvio 3. 6-12 -vuotiaiden lasten harrastusryhmien lisäämiseen tähtäävien hankkeiden kehittämistuen toimenpiteiden kohdentaminen.

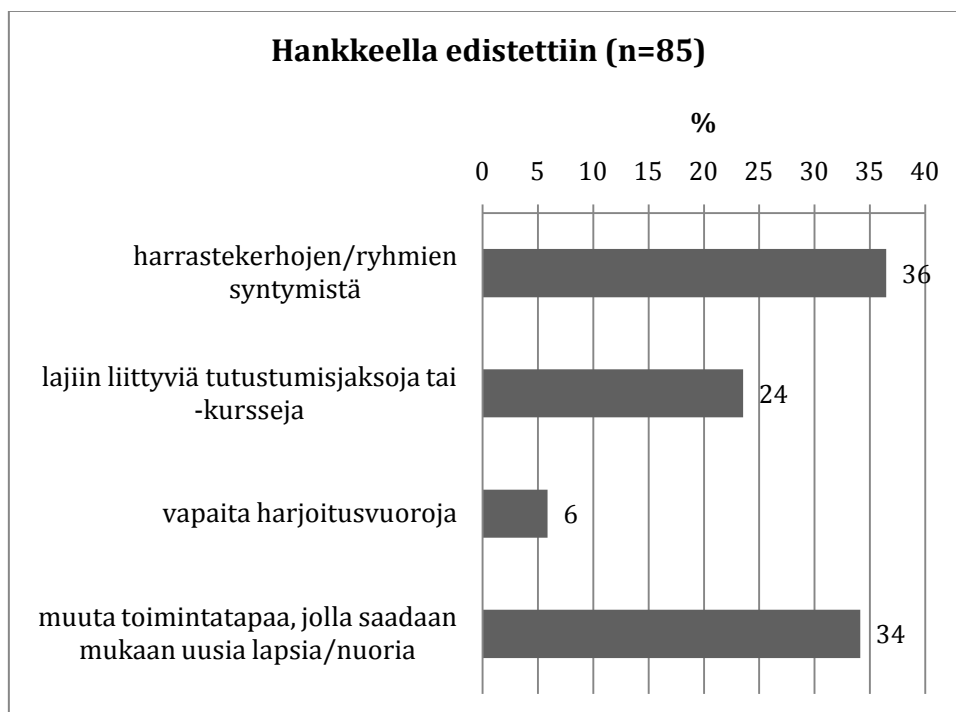

4. Nuorten harrastustoiminnan kehittäminen (13–19v.)

Nuorten harrastustoiminnan kehittämisellä tavoiteltiin mm. osallisuuden lisäämistä. Tarkoitus oli, että nuorilla itsellään olisi merkittävä rooli hankkeen toteutumisessa ja että seuran aikuiset olisivat tukena. Hankkeina olivat lähinnä lajitutustumiset uusille harrastajille ja harrastekerhot ja -ryhmät jatkaville. Osassa seuroista oli nähty tukimuodon mahdollisuus nuorisotyön menetelmänä. Nuoria vastuutettiin toimimaan ohjaajina ja tapahtumien järjestäjinä. Kasvatuksellisena tavoitteena pidettiin myös nuorten työelämävalmiuksien parantamista.

Harrastekerhojen ja -ryhmien perustaminen on nähty mahdollisuutena pysyttää seuratoiminnassa nuoria, jotka eivät halua sitoutua kilpaurheilun edellyttämään harjoittelutapaan. Harrasteliikunnan kautta lajiin voi myös tulla vanhempana kuin olisi kilpaurheilun kautta mahdollista. Harrasteryhmien käynnistäminen vaatii seuroilta tietoisia valintoja sekä jakoa kilpa- ja harrasteliikuntaan, joissa vallitsevat erilaiset tavoitteet ja erilainen toimintakulttuuri. Toimintamuodon yleistyminen edellyttää myös sellaisia ohjaajia ja valmentajia, joille oman ryhmän kilpaurheilullinen menestys ei ole tärkein motiivi.

Kuvio 4. Nuorten harrastustoiminnan kehittämiseen tähtäävien hankkeiden vaikutus.

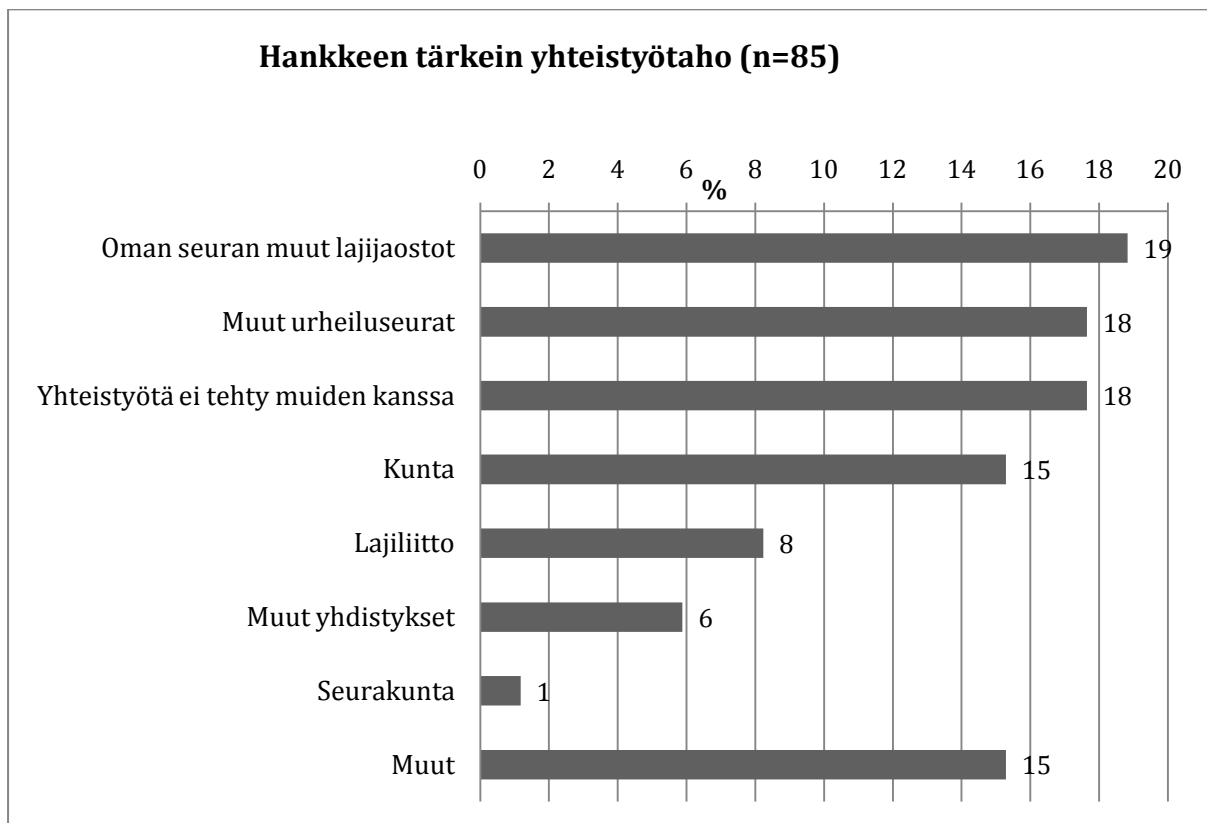

Seurojen oman ilmoituksen perusteella tämän tukimuodon avulla saatiin seuroihin 700 uutta poikaa ja 500 tyttöä. Hieman alle puolessa hankkeista mukaan saatiin myös uusia aikuistukihenkilöitä. Nuorten omatoimisuuden ja osallisuuden tukeminen vaatii myös tuekseen huomattavasti aikuispanostusta.

Nuorten harrasteliikunnan organisoinnin vaikeus on ohjannut seurat kokeilemaan uudenlaisia yhteistyömuotoja. Yleisseuroissa eri lajijaostojen aktiivien vetämät harjoitukset ovat olleet yleisin yhteistyömuoto. Myös usean saman lajin seuran yhteistyötä on kokeiltu. Yksittäisissä hankkeissa on ollut yritystä saada mukaan myös maahanmuuttajia tai erityisen tuen tarpeessa olevia nuoria. Irrottautuminen kilpaurheilunäkökulmasta avaa mahdollisuuksia järjestää toiminta kokonaan uudella tavalla ja etsiä uudentyyppisiä kumppanuuksia. Tältä osin prosessi on vasta hyvin alussa.

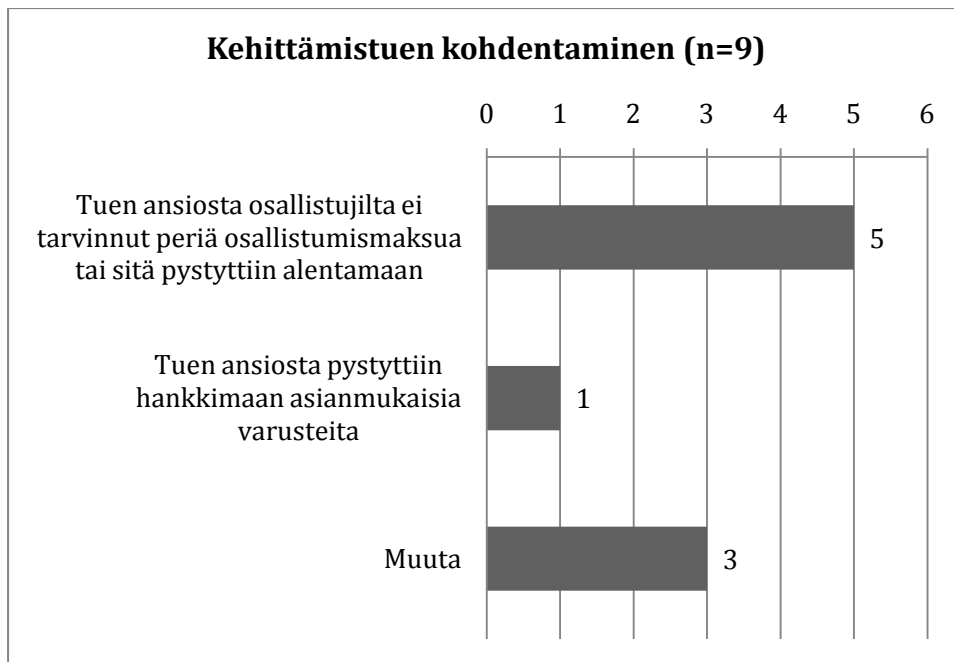
Kuvio 5. Nuorten harrasteliikunnan tärkein yhteistyötaho.

5. Nuorten järjestämä tapahtuma (13–19v.)

Tapahtumia koskevia raportteja oli yhteensä yhdeksän. Hankemuodon puitteissa järjestettiin turnauksia, leirejä ja lajiin tutustuttavia tapahtumia sekä näytöksiä. Nuoret olivat mukana tapahtumien suunnittelussa, järjestämisessä ja johtamisessa. Tapahtumien järjestäminen edellytti nuorten kouluttamista tehtäviin. Lisäksi tuettaviksi valikoitui hankkeista, joissa nuoret olivat jo aiemmin osallistuneet ohjaaja- tai muihin koulutuksiin. Toisaalta tuella pystyttiin kattamaan tapahtumajärjestämisen kustannuksia ja pienentämään seurojen taloudellista riskiä. Seurojen kokemuksen mukaan erityisesti ulkoinen markkinointi vaatii enemmän aikuisten tukea kuin mitä osattiin ennakoida.

Kuvio 6. Nuorten järjestämän tapahtuman tuen vaikutus.

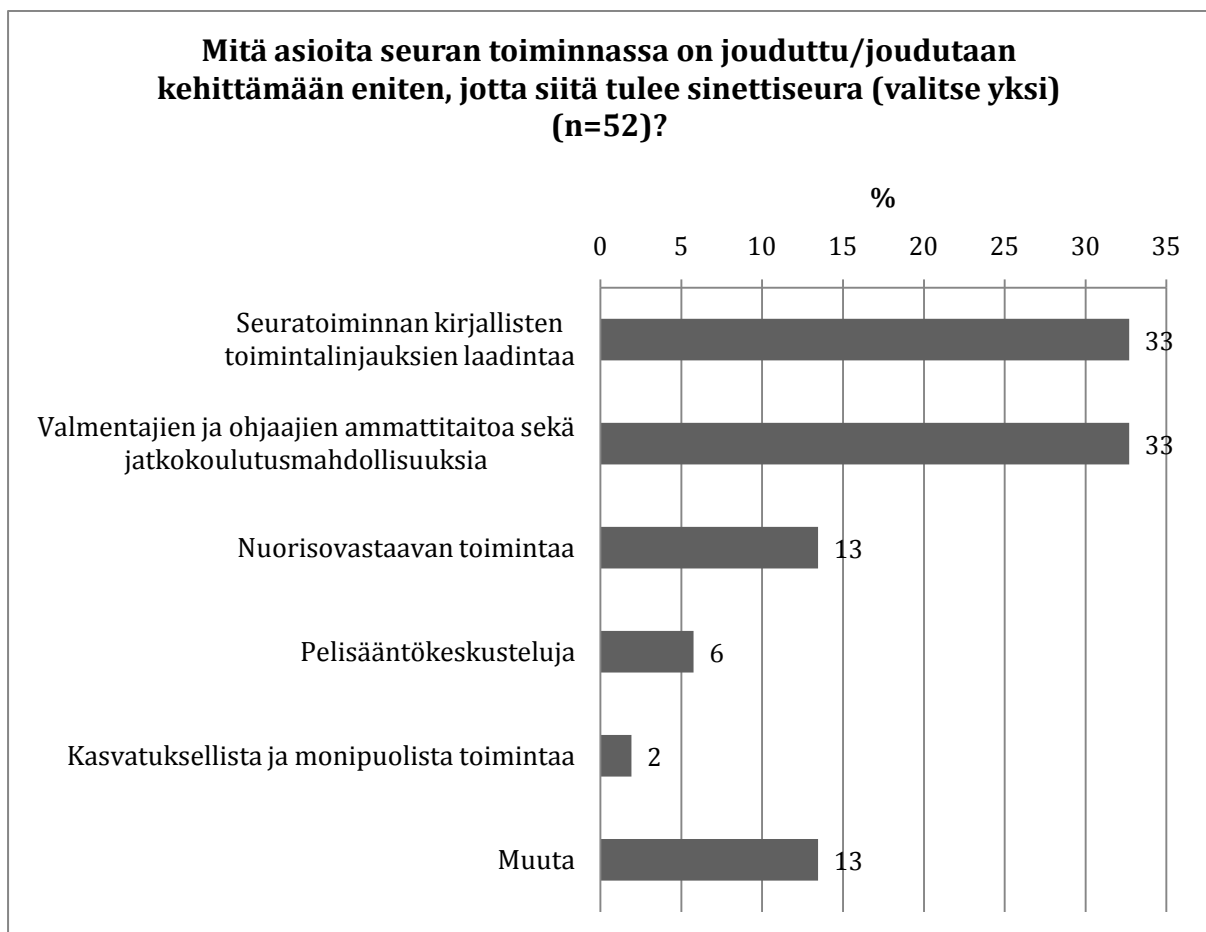

6. Seuran kehittäminen Sinettiseuraksi

Tukimuoto ei tähtää niinkään liikunnan lisäämiseen vaan seuran toiminnan laadun parantamiseen. Laatu on tässä ymmärretty seuran kehittämiseksi sinetikriteerit täyttäväksi. Suurella osalla seuroista toimintaperiaatteet eivät ole suunniteltuja ja päätettyjä vaan ne ovat uomia, joihin on ajauduttu. Linjoja ei ole kirjattu vaan ne välittyvät toimijoille, harrastajille ja vanhemmille eri tavoin - usein hiljaisena tietona. Linjausten kirjaaminen on prosessi, jonka kuluessa vallitsevat käytännöt joudutaan arvioimaan ja niistä sopimaan. Kirjaaminen myös mahdollistaa toimintatapojen välittymisen kaikille mahdollisimman samanlaisina ja tuottaa enemmän yhdenmukaisuuden odotuksia. Siitä seuraa, että etenkin ohjaajiin kohdistuu vaatimuksia eli koulutusta on lisättävä.

Seurat näkevät, että Sinetin avulla markkinointi uusille harrastajille helpottuu ja seuran maine paranee. Sinetin odotetaan myös helpottavan avun saamista kehitystoimintaan Nuorelta Suomelta tai lajiliitoilta.

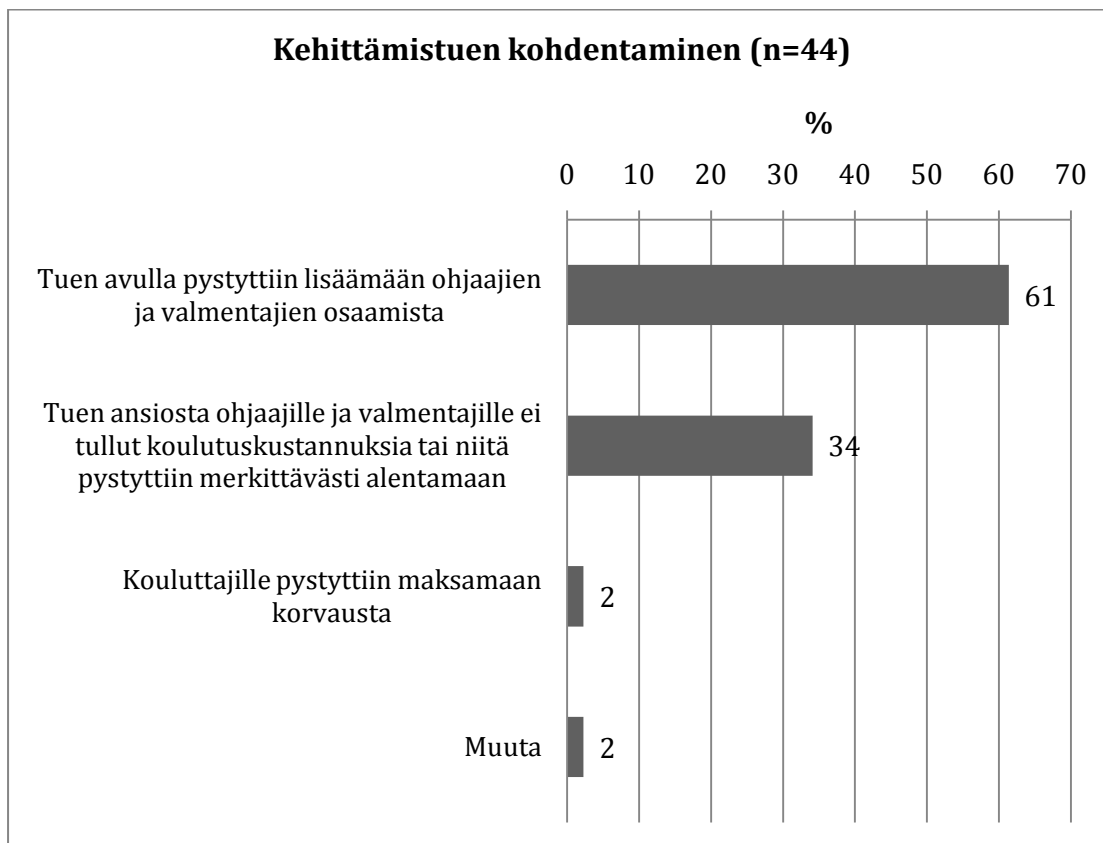
Kuvio 7. Kehittämiskohteet Sinetin saamiseksi.

7. Ohjaajien ja valmentajien osaamisen kehittäminen Sinettiseuroissa

Tukimuodolla on tarkoitus varmistaa Sinetin saaneiden seurojen toiminnan jatkuvuus. Sitä arvioidaan voitavan tukea rakentamalla järjestelmä uusien ohjaajien kouluttamiseksi. Tuki edellyttää joko nimettyä tutoria tai koulutuksesta vastaavaa henkilö sekä tehtyä suunnitelmaa. Raporteissa aloittavien ohjaajien kouluttamisen nähtiin lisäävän heidän luottamustaan omiin kykyihinsä. Seuran omalla järjestelmällä voitiin suunnitella, missä vaiheessa valmentajalla täytyy olla minkäkin tasoinen koulutus. Hakuvaiheessa seuroja neuvottiin myös perustamaan valmentajakerhoja. Niiden positiiviseksi vaikutukseksi oli kirjattu eri joukkueiden välisen kommunikaation lisääminen.

Kuvio 8. Kehittämistuen vaikutus Sinettiseurojen ohjaajien ja valmentajien kehittämishankkeessa.

**Liite. Toiminnallisten tukien haku ja myönnettyt lajiliitoittain
(haetut-myönnettyt, kpl ja €)**

Lajiliitto	Haettu kpl	Myönnetty kpl	Haettu €	Myönnetty €
Suomen Palloliitto ry	114	40	469 200	81 500
Suomen Voimisteluliitto Svoli ry	105	36	331 600	63 500
Suomen Jääkiekkoliitto ry	65	24	275 000	58 500
Muu	93	31	371 900	48 500
Suomen Urheiluliitto ry	62	26	273 600	43 500
Suomen Hiihtoliitto ry	43	21	170 000	32 500
Suomen Salibandyliitto ry	41	16	183 700	31 000
Suomen Suunnistusliitto ry	46	19	138 600	29 000
Suomen Koripalloliitto ry	46	16	190 000	25 000
Suomen Pesäpalloliitto PPL ry	35	14	116 100	23 500
Suomen Uimaliitto ry	39	13	137 000	20 500
Suomen Golfliitto ry	29	13	126 000	20 500
Suomen Lentopalloliitto ry	32	14	102 900	19 500
Suomen Judoliitto ry	27	12	79 500	17 500
Suomen Tanssieurheiluliitto ry	33	13	130 700	16 500
Suomen Taitoluisteluliitto ry	30	11	110 400	16 500
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	17	7	62 600	12 500
Suomen Ratsastajainliitto ry	33	10	70 200	10 000
Suomen Purjehtijaliitto ry	21	7	75 900	10 000
Suomen Ampumaurheiluliitto ry	15	7	52 500	10 000
Suomen Tennisliitto ry	15	7	48 500	10 000
Suomen Nyrkkeilyliitto ry	15	6	67 100	9 000
Suomen Kanoottiliitto ry	10	5	24 500	8 500
Suomen Soutuliitto ry	15	5	59 200	8 000
AKK-Motorsport ry	10	4	58 500	8 000

Suomen Karateliitto ry	16	6	41 500	7 500
Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	12	5	43 700	7 000
Suomen Luisteluliitto ry	11	4	35 700	7 000
Sukeltajaliitto ry	10	6	24 700	7 000
Suomen Ringeteliitto ry	13	6	36 000	6 500
Suomen Painiliitto ry	9	4	34 100	6 500
Suomen Pyöräilyunioni ry	7	4	25 000	6 500
Suomen Latu ry	13	4	48 600	6 000
Finlands Svenska Idrott, FSI r.f.	11	3	27 500	6 000
Suomen Keilailuliitto ry	6	3	26 200	6 000
Suomen Käsipalloliitto ry	6	3	34 500	5 500
Suomen Pöytätennisliitto ry	7	3	32 600	5 000
Suomen Sulkapalloliitto ry	8	3	23 800	4 000
Suomen Taekwondoliitto ry	7	3	19 500	4 000
Suomen Jääpalloliitto ry	3	2	15 400	3 500
Suomen Moottoriliitto ry	7	3	18 500	3 000
Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	4	2	7 900	3 000
Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry	3	2	6 700	3 000
Suomen Ampumahiihtoliitto ry	3	2	6 500	2 500
Suomen Veteraaniurheiluliitto ry	3	2	10 200	2 500
Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	1	1	8 000	2 000
Suomen Triathlonliitto ry	1	1	5 000	2 000
Suomen Aikidoliitto ry	2	1	3 000	1 500
Suomen Ilmailuliitto ry	1	1	3 700	1500
Soveltava Liikunta SoveLi ry	6	1	20 600	1 000
Suomen Painonnostoliitto ry	5	1	9 800	1 000
Suomen Liitokiekkoliitto ry	3	1	5 000	1 000
Suomen Taidoliitto ry	3	1	5 100	1 000
Suomen Invalidien Urheiluliitto	3	1	5 500	1 000

Suomen Kaukalopalloliitto	2	1	4 700	1 000
Suomen Miekkaileilyliitto ry	2	1	6 000	1 000
Suomen Squashliitto ry	2	1	4 500	1 000
Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	1	1	7 000	1 000
Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	1	1	7 000	1 000
Suomen Sotilasurheiluliitto ry	1	1	3 000	1 000
Näkövammaisten Keskusliitto ry	1	1	1 800	1 000
Reserviläisurheiluliitto ry	3	0	9 600	0
Suomen ITF Taekwon-Do ry	2	0	10 000	0
Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	2	0	13 600	0
Suomen Kiipeilyliitto ry	1	0	800	0
Suomen Veneilyliitto ry	1	0	1 000	0
Suomen Voimantuntoliitto ry	1	0	3 300	0

Yhteensä	1195	463	4 380	754 500
-----------------	-------------	------------	--------------	----------------